

Izvoz lesa in slovensko gozdarstvo

Izvoz lesa ne ogroža slovenskih gozdov- Doma ostane 83 odstotkov **okroglega** lesa

Ljubljana 10. 5. 2007 -Iz slovenskih gozdov se jemlje le tisto in toliko, kar omogoča njihovo trajno ohranitev in načrtovani razvoj. Trenutno aktualna problematika povečevanja izvoza okroglega lesa in **lesa za kurjavo** v Italijo in Avstrijo tako v nobenem primeru ne more ogroziti trajnosti in večnamenskosti slovenskih gozdov.

Kljub zaskrbljujočim trendom v blagovnih tokovih gozdnih lesnih sortimentov v zadnjih dveh letih, ki se kažejo v izvozu hlodovine iglavcev ter lesa za kurjavo, je potrebno ugotoviti, da se je v slovenskih gozdovih letno posekalo okoli 3.300.000 m³, kar pomeni 76% od možnega poseka in 43% od prirastka in da navedeni trendi ne vplivajo negativno na gospodarjenje z gozdovi. V osnutku Nacionalnega gozdnega programa je predvideno, da naj bi možni posek v prihodnosti dosegel 75% prirastka oziroma okoli 5.500.000 m³. Na podlagi navedenih podatkov še ni mogoče trditi, da izvoz ogroža domače predelovalce okroglega lesa in da se slovenska podjetja, ker ne pridejo do surovine, zapirajo. Da pa bo imel odliv lesa- ob nespremenjenih sedanjih trendih, z zamikom vpliv na zvišanje cen na domačem trgu, pa ni mogoče dvomiti.

MKGP pristojno za gospodarjenje z gozdovi

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), kot pristojno tudi za gospodarjenje z gozdovi, ne glede na blagovne tokove, ki potekajo z okroglim lesom iz slovenskih gozdov, vso pozornost usmerja v to, da zaradi njih ne bi prišlo do siromašenja kakovosti gozdov. Kot določa Zakon o gozdovih sistem gospodarjenja zagotavlja, da je posekano le tisto drevje, ki je skladno z gozdnogospodarskimi načrti izbrano za posek na podlagi skupnega tehtnega preudarka lastnika gozda in delavca Zavoda za gozdove Slovenije.

To predstavlja garancijo, da se iz gozdov jemlje le tisto in toliko, kar ne ogroža njihove trajne ohranitve in načrtovanega razvoja. Trenutno aktualna problematika povečevanja izvoza okroglega lesa in **lesa za kurjavo** v Italijo in Avstrijo tako v nobenem primeru ne more ogroziti trajnosti in večnamenskosti slovenskih gozdov.

Trend negativne uvozne izvozne lesne bilance

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano vsako leto analizira blagovne tokove okroglega lesa v izvozu in uvozu. Analiza teh tokov je sestavni del vsakoletnega poročila o stanju kmetijstva, gozdarstva in živilstva, ki ga izdela ministrstvo.

Grob povzetek količin pokaže, da se je od leta 1995 do leta 2006 izvoz potrojil, uvoz pa povečal za faktor 1,2. Gledano bilančno je bil uvoz v navedenem obdobju večji kot izvoz, v predzadnjem letu se je njuna velikost izenačila, v letu 2006 pa izvoz presega uvoz. Izvoz bo v naslednjih letih verjetno večji od uvoza, ker so za nedoločen čas zaradi zaprtja tovarne celuloze v Krškem, prenehale potrebe po uvozu celuloznega lesa. Prelom v trendih se je zgodil v letu 1997 tudi kot posledica posekanega lesa zaradi žledoloma v letih 1996 in 1997. Pomanjkanja surovine, razen lesa za celulozo, na domačem trgu po letu 1995, ko so bile ukinjene tako imenovane izvozne takse (ukinjene so morale biti do leta 1995 zaradi predpristopnega sporazuma), ni bilo zaznati.

Podrobnejša analiza kvalitete in količin **okroglega** lesa, ki jo je na podlagi carinskih tarif izdelal Gozdarski inštitut Slovenije pove, da je bila negativna zunanje trgovinska bilanca do leta 2005 dosežana na račun uvoza celuloznega lesa, tako pri iglavcih kot tudi pri listavcih. Primerjava doseženih cen za m³ pa tega ne odraža, ker so uvozne cene praviloma na ravni izvoznih.

Občutno povečanje izvoza lesa za kurjavo in hlodovine iglavcev

Analiza blagovnih tokov v letu 2006 v primerjavi s predhodnim letom kaže za okoli **29%** povečanje izvoza hlodovine iglavcev. Izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev kot tudi hlodovine listavcev ostaja **približno** na ravni iz leta 2003, za trikrat pa se je povečal izvoz lesa za kurjavo. Uvozni trendi so pri hlodovini iglavcev ter pri lesu za kurjavo podobni, vendar so količine majhne in ne kažejo, da bi povečanje nastalo zaradi kompenzacije primanjkljaja na domačem trgu.

Preglednica 1: **Zunanja trgovina z najpomembnejšimi kategorijami okroglega industrijskega lesa in lesa za kurjavo (2002-2006)**

		IZVOZ (m ³)				UVOZ (m ³)			
		2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
Hlodovina za žago in furnir	Iglavci	48.570	60.819	145.734	188.300	1.313	2.555	11.837	10.382
	Listavci	78.265	46.773	45.254	62.529	48.744	49.350	49.319	59.743
Les za celulozo in plošče ter drug okrogel industrijski les	Iglavci	15.917	26.797	48.773	86.140	208.022	221.725	175.001	177.001
	Listavci	75.616	49.259	42.215	40.747	128.710	129.176	159.246	107.986
Les za kurjavo	Listavci	61.921	62.775	128.551	175.822	875	8.730	20.375	59.253

Vir: GIS

Povprečno dosežena cena za izvoženo hlodovino iglavcev v letu 2005 je bila 67 €/m³ (83 USD/m³), za uvoženo pa 58 €/m³ (71 USD/m³). Povprečna dosežena cena izvoženega lesa za kurjavo je bila v letu 2005 36 €/m³ (45 USD/m³), uvoženega pa 44 €/m³ (54 USD/m³). Dosežene cene za prodano hlodovino iglavcev ter lesa za kurjavo na domačem trgu, pa so po podatkih Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS v povprečju dosegle za hlodovino iglavcev 70 €/m³ za prvo kvaliteto in 48 €/m³ za drugo kvaliteto ter za les za kurjavo 28 €/m³ za prvo kvaliteto ter 21 €/m³ za drugo kvaliteto. Povečan izvoz hlodovine iglavcev gre praktično izključno na račun izvoza v Avstrijo, v primeru lesa za kurjavo pa na račun izvoza v Italijo. Povečan je tudi izvoz v tretje države, vendar gre za sorazmerno majhne količine.

Kapacitete za predelavo lesa v sosednjih državah, v katere je odliv lesa največji, so bile načrtovane in grajene za regijsko raven, kar je bilo na nek način jasno tudi slovenski lesni industriji.

Preglednica 2: **Posek v gozdovih v primerjavi z načrtovanim (1995-2006)**

Leto	Iglavci (000 m ³)	Listavci (000 m ³)	Skupaj (000 m ³)	Načrtovani posek (m ³)
1995	1.248	844	2.092	3.072.488
1996	1.512	818	2.330	"
1997	1.388	1.179	2.567	"
1998	1.396	1.074	2.470	"
1999	1.349	1.047	2.396	"
2000	1.423	1.186	2.609	"
2001	1.459	1.155	2.614	4.101.056
2002	1.496	1.148	2.645	"
2003	1.823	1.184	3.007	"
2004	1.820	1.138	2.958	"
2005	2.033	1.203	3.236	"
2006	2.243	1.476	3.719	"

Vir: ZGS

Realizirani posek na 76 odstotkih možnega

Kljub zaskrbljujočim trendom v blagovnih tokovih gozdnih lesnih sortimentov v zadnjih dveh letih, ki se kažejo v izvozu hlodovine iglavcev ter lesa za kurjavo, je potrebno ugotoviti, da se je v slovenskih gozdovih letno posekalo okoli 3.300.000 m³, kar pomeni 76% od možnega poseka in 43% od prirastka in da navedeni trendi ne vplivajo negativno na gospodarjenje z gozdovi. V osnutku Nacionalnega gozdnega programa je predvideno, da naj bi možni posek v prihodnosti dosegel 75% prirastka oziroma okoli 5.500.000 m³.

Pri poseku je v letu 2006 odpadlo na hlodovino iglavcev okoli 1.422.000 m³, na les za kurjavo iglavcev in listavcev pa okoli 984.000 m³. Izvoz hlodovine iglavcev je tako dosegel delež 13% od proizvedenega, izvoz lesa za kurjavo pa 18% proizvedenega lesa te kvalitete. Celoten izvoz gozdnih

lesnih sortimentov pomeni 17%, za domače potrebe pa še vedno ostaja 83% pridobljenega okroglega lesa iglavcev in listavcev.

Gozdne ceste-osnovna infrastruktura za gospodarjenje z gozdovi

Gozdne ceste so osnovna infrastruktura v gozdovih, ki je nujno potrebna za gospodarjenje z njimi. Skladno z Zakonom o gozdovih lahko gozdne ceste uporabljajo tudi drugi uporabniki, ki niso lastniki gozdov. Vzdrževanje gozdnih cest je sistemsko urejeno z Zakonom o gozdovih. 60% stroškov vzdrževanja gozdnih cest se pokriva s pristojbinami, ki jih plačujejo lastniki gozdov (9,4% od katastrskega dohodka (KD)), ter Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (12,8% od KD za državne gozdove), 40% sredstev pa se zagotavlja iz sredstev proračuna RS. Takšna je tudi povprečna obremenjenost gozdnih cest s prometom, ki ni povezan z gospodarjenjem z gozdovi (javni interes). Glede na to, da imamo v Sloveniji 12.632 km gozdnih cest in da sistemski viri financiranja v letu 2007 zagotavljajo 3.355.349 € sredstev, to pomeni, da je v letošnjem letu za vzdrževanje 1 km gozdne ceste v povprečju namenjeno 266 €.

Preglednica 3: Finančna sredstva za vzdrževanje gozdnih cest

	Vrednost 2007 (€)
Pristojbine – zasebni gozdovi	1.352.028
Pristojbine – državni gozdovi	655.149
Proračunska sredstva – popravilo g. cest v zasebni gozdovi	947.754
Proračunska sredstva - popravilo g. cest v državni gozdovi	400.417
Skupaj	3.355.349

Izvoz lesa ne more ogroziti slovenskih gozdov

Na podlagi navedenih podatkov še ni mogoče trditi, da izvoz ogroža domače predelovalce okroglega lesa in da se slovenska podjetja, ker ne pridejo do surovine, zapirajo. Da pa bo imel izvoz- ob nespremenjenih trendih, z zamikom vpliv na zviševanje cen lesa na domačem trgu, pa ni mogoče dvomiti. Na nek način je v tem trenutku dobrodošlo, da se v gozdovih ne poseka vsega, kar bi bilo na podlagi načrtov za gospodarjenje z gozdovi dopustno, ker bi bil sicer odliv okroglega lesa v države EU gotovo še večji.

Ni dokazov za subvencioniranje uvoza lesa iz Slovenije

Kakšne so ob dejstvu, da je Slovenija članica EU, siceršnje realne in dopustne možnosti za preprečevanje odlivov gozdnih lesnih sortimentov v izvoz, je gotovo poznano. Slovenija je del enotnega trga EU, na katerem velja pravilo prostega pretoka blaga, zato država ne more in ne sme na kakršen koli način omejevati izvoza slovenskega lesa in uvoza lesa iz držav članic EU.

Trditev, ki se pojavlja, da tuji kupci kažejo povečan interes za nakup oblega lesa zaradi stimulativnih državnih ukrepov, ki spodbujajo uvoz lesa, zaenkrat ni bilo mogoče potrditi. V primeru dokazov o takem podpiranju nakupov, bi Vlada RS na ustrezen način tako konkurenco izpostavila tudi na ravni EU. Zaenkrat za take ukrepe, ki bi bili uvedeni v nasprotju s sprejetimi pravili EU, ni dokazov.

Vlada podpira razvoj gozdarsko lesarske verige

Vsekakor je potrebno povedati, da se Vlada RS zavzema, da bi lesu, ki je edina obnovljiva surovina, domači predelovalci dodali ustrezno dodano vrednost. Znanja in kadrov za to v Sloveniji gotovo ne manjka. Potrebno pa bo zagotoviti nastanek in uresničevanje ustreznih razvojnih projektov, v katerih bodo združeni interesi slovenskega gozdarstva in lesarstva. Samo partnersko povezovanje na podlagi skupne razvojne perspektive lahko najbolj uresniči interese tako predelovalcev kot tudi gozdnih

posestnikov. Tako bosta kakovostna hlodovina in industrijski les iz slovenskih gozdov, v večji meri predelana doma, povečala delež gozdarstva in lesarstva v bruto domačem družbenem proizvodu. Nekaj spodbude bo k temu prispeval Nacionalni gozdni program, ki naj bi ga v letošnjem letu sprejel parlament. Levji delež tega navora pa brez dvoma leži na domači lesni industriji in njeni podjetniški pobudi, ki ji je država v okviru pravil, veljavnih v EU, brez dvoma pripravljena nuditi ustrezno podporo.

Program razvoja podeželja 2007 -2013 vključuje tudi predelavo lesa

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo v finančni perspektivi 2007-2013 v okviru podpor za razvoj podeželja, zagotovilo sofinanciranje nastajanja mikropodjetij (do 10 zaposlenih), ki naj bi s kompleksnim pristopom prispevala delček k temu, da bi les kot material in izdelek prišel bolj do izraza. Želi spodbuditi nastajanje povezanih skupin pridelovalcev in predelovalcev lesa, ki bi zagotavljale udejanjanje povezav od pridelave do predelave lesa in trženja specifičnih izdelkov. Seveda gre za predelavo manjših razsežnosti, ki pa lahko veliko prispeva k oblikovanju ustvarjalne miselnosti in k razvoju na podeželju.

Tudi ministrstvo za gospodarstvo bo spodbujalo povezovanje

Za področje lesarstva je v Sloveniji pristojno Ministrstvo za gospodarstvo. V nadaljevanju povzemamo njihov komentar na aktualna dogajanja v gozdarsko lesarski verigi: »Lesno industrijo lahko razumemo zelo široko. To je nedvomno pokazala tudi Slovenska tehnološka platforma za les, v kateri so opredeljena tudi strateška področja, ki so lahko zanimiva za lesnopredelovalno industrijo. Na vseh Slovenija verjetno nima dovolj potenciala za preboj, zato je še toliko bolj pomembno, da se usmeri na tista področja, na katerih bo sposobna s svojimi posebnostmi konkurirati na svetovnih tržiščih. Tukaj pa je treba postati še bolj prepoznaven ter z ustvarjanjem produktov in blagovnih znamk z visoko dodano vrednostjo bolj uspešno konkurirati na tržišču. Slovenija vsekakor ima proizvajalce, ki so se sposobni pozicionirati tudi na svetovnih trgih in ustvarjati produkte, ki vključujejo veliko znanja ter so prepoznavni po celovitem dizajnu.

Sicer pa celovito obvladovanje predelave lesa pomeni nujno povezovanje vseh, ki delajo v verigi - od gojenja in pridobivanja materiala, torej lesa, pa skozi celotno verigo do predelave za trg - trg, ki se pojavlja v različnih oblikah, in v katerem prodaja hlodovine kot surovine v tujino oziroma predelava le-te za Slovenijo ni spodbudna. Tukaj pa je potencial, ki ga lahko skupaj izkoristijo vsi partnerji in na katerega lahko pokaže tudi usklajeno delovanje za razvoj vse partnerjev. Na tem področju bo Ministrstvo za gospodarstvo tudi v okviru Programa ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti vsekakor spodbujalo povezovanje za celovito obvladovanje različnih področij, med katerimi se s celovitimi in uspešnimi projekti seveda lahko pozicionira tudi lesna industrija.«

Več informacij na temo gospodarjenja z gozdovi:

http://www.mkgp.gov.si/si/o_ministrstvu/direktorati/direktorat_za_gozdarstvo_lovstvo_in_ribistvo/s_ektor_za_gozdarstvo/

<http://www.zgs.gov.si/>